

SZENT BONAVENTÚRA

A
tökéletesség

kis tükre

84-1/11
A LELKIÉLET FERENCES MESTEREI

3. szám.

A tökéletesség kis tükré

0 1 1 1 1 4 1 0

MAGYAR FERENCES KÖNYVTÁR

A LELKI ÉLET FERENCES MESTEREI.

Szerkesztőbizottság:

P. SCHROTTY PÁL,

P. SZEDŐ DÉNES,

P. DÁM INCE.

O. F. M.

---

1. szám: SZENT BONAVENTÚRA:

A lélek útjai Istenhez

2. szám: MEYER VENDEL, O. F. M.

Szent Bonaventúra lelkiyakorlatos vázlatai.

3. szám: SZENT BONAVENTÚRA:

A tökéletesség kis tükre szerzetesnők részére.

4. szám: MILÁNÓI JAKAB, O. F. M.:

A szeretet zsarátnoka.

5. szám: P. SZEDŐ DÉNES O. F. M.

Filoména. Ferences himnuszok.

6. szám: SZENT BONAVENTÚRA

Soliloquium

7. szám: BRETON BÁLINT, O. F. M.:

Örök főpapunk. Krisztus a ferences áhitatban.

Szent Bonaventúra :
A tökéletesség kis tükre

Fordította :
P. Tarcsafalvy Anaklét, O. F. M.

Budapest, 1941.

Nihil obstat. P. Justinian Kotona, O.F.M. Cens. Prov. Nr. 2455/1941.
Imprimatur. Budapest, 24. Sept. 1941. P. Paulus Schrotty, O.F.M.
Min. Prov. — Nihil obstat. P. Raymundus Kováts OFM. Cens. Dioc.
Nr. 5831/1941. Imprimatur. Vacii, 9 Oct. 1941.
Michael Kolossváry, Vic. G. Episcopalis.

Felelős kiadó: P. Schrotty Pál, ferences tartományfőnök, Bpest.
Kapisztrán-Nyomda, Vác. Felelős üzemvezető: Farkass Károly

Szent Bonaventúra nemcsak a tudomány szolgálatában forgatta tollát, hanem egészen egyéni vonatkozású nevelői munkájában is felhasználta az írott szó erejét. Szent Bonaventúra a lelkiatya bölcseségével szólal meg abban a két kis munkában, amelyet ebben a kötetben közreadunk.

A LELKI ÉLET ISKOLÁJA (*De perfectione vitae*) egy szerzetesapátnőnek szánt lelki oktatás. Szent Bonaventúra rendkívül nagyra értékeli ezt a szentéletű apátnőt. Valószínűleg Franciaországi Boldog Izabella, Szent Lajos király húga és a Longchamp-i apátság alapítója húzódik a „tisztelendő anya“ megszólítás mögött. Nemcsak Izabella hercegnőt oktatja Bonaventúra, hanem a kolostor többi tagját is. Különösen a szerzetesi állapottal járó erényeket, a közös élet leggyakorlatibb elveit emeli ki.

Bár ezt a művecskét elsősorban apácáknak írta Szent Bonaventúra, tanítása mégsem a kolostor lakóinak szól csupán. A keresztény tökéletesség mindennapi, — hogy úgy mondjuk — házi erényeit veszi

sorra a szent szerző. Olyanokat, amelyekre az otthonunkban, családukban mindannyiunknak nagyon szükségünk van. A közös élet ott is terhet rak vállunkra, tehát elkel valamennyiünknek Bonaventúra buzdítása.

A második könyv: *AZ ÉLETSZENTSÉG MŰVÉSZE*TÉ. Ezt már egészen világban élő női léleknek írta a Szeráfi Egyháztanító: Szent Lajos leányának, Ferdinánd spanyol trónörökös menyasszonyának, Blankának. Szent Bonaventúra az élete vége felé (1269) írta ezt a kis művét. Teljesen érett bonaventúri gondolatok járnak át a tömör gondolatmeneteket. Különösen az *Itinerarium* és a *Soliloquium* elmélkedéseinek hatása látszik meg rajta. Szentünk legtökéletesebb tudományos és gyakorlati elveit vázolja ez a néhány soros buzdítás. A lelkiélet művészete dióhéjban. Mennél többet olvassuk, annál több mélységet és gyönyörűséget találunk benne. Szent Bonaventúra egyébként is a rendszerezés és összefoglalás páratlan mestere. A tökéletes élet elveit ebben a művében foglalja össze.

Abban a hitben tesszük a magyar ka-

tolikus hívek kezébe ezt a két kis művet, hogy a lelki élet elmélyítésében és az alapvető erények gyakorlásában kedves segítő-társat nyernek benne. Reméljük, legnagyobb mestereink forrásainak áldását megérzi a magyar hitélet és lelki irodalom is!

Budapest, 1941. Szent Ferenc Atyánk ünnepén,

a szerkesztőbizottság.

I.

A lelki élet iskolája

De perfectione vitae ad sorores.

ELŐSZÓ.

1. Boldog az az ember, kit te oktatsz és kit törvényeidre te tanítasz, Uram. (Zs. 33, 12). Senkit sem tartok bölcsnek, csak akit a Szentlélek tüze hevített. Mert Dávid, a Próféta szerint az a valóban boldog és bölcs, akit az Úr művel ki s akit Ő tanított törvényeire. Mert egyedül az Úr Törvénye szeplőtelen. Csak az Ő törvénye megfölbbevezhetlen. Csak az Ő törvénye fordít az üdvösség útjára minket. (Zs. 18, 8). A törvénynek ez a tudása, vagy a tudás birtoklása azonban nem betűbe temetett külsőség. Ez megfoghatatlan benső vonzalom. Lelki vágyódás, erénytöbblet. (v. ö.: I. Tesz. 1, 5). Kívánjuk, hogy az vezessen bensőleg a törvény útjain, aki a külső hidegséget, a nyers törvényt benső édességgé változtathatja. Mit tanít az Úr törvénye?

Tanítja, mit kell tennünk és mit kerülnünk. Megtanít hinnünk és imádkoznunk. Megtanít az üdvös vágyódásra és félelemre. Megmutatja a feddhetetlen szep-

lőtlenséget. Az ígéret megtartására nevel. Megvetteti velünk a világot és meggyűlölteti a testiséget. És megtanít az egyedül Jézus Krisztusba való érzelmi, lelki és szellemi belegyökéződésbe. Milyen üres és ostoba minden világi bölcsesség ehhez a tudományhoz képest! „Hiába tartja akárki bölcsnek, én nem tartom annak azt, aki nem istenfélő és nem szereti az Istent!“ Aki ennek a tudománynak nem hanyag hallgatója, hanem szorgalmas cselekvője lesz, bölcs ember és boldoggá lesz. „Boldog tehát az ember, kit te oktatsz és törvényidre te tanítasz, Uram!“

2. Te pedig, Tisztelendő Anya, Isten előtt és előttem is kedvelt nővér, arra kértél, hogy írjak valamit szívem szegényes bensejéből. Ebből akarod időnkint áhítatod újólag telíteni. Őszintén megvallom, szegénységemben inkább én szorulnék rá ilyen áhítatkeltésre. Hiszen sem külsőleg nem sugárzik le rólam, sem bensőmben nem ég az áhítat és tudományom is csekély hozzá. De áhítatod vágya mégis arra sarkal, amit egyszerű szívvel kértél. Ezért engedek alázatosan Neked. Arra kérem mégis Tisztelendő Anyaságod, inkább oda-

adó szándékom, mint annak eredményét tekintsd. A mondanivalóm igaza nyerjen meg, ne pedig beszédem szépsége. És ha kevésbé tettem óhajodnak eleget időm rövidsége és elfoglaltsága miatt, bocsáss meg érte és tekints el fölötte.

AZ IGAZI ÖNISMERET.

1. A tökéletes élet teljességét Krisztus menyasszonyának önmagában kell elkezdenie. Megfeledkezve mindenről, ami külső világ, lépjen be lelkiismeretének rejtelseibe. Szorgalmas betekintéssel gyúrja át, vizsgálja ki és fontolja meg hibáit, cselekedeteit, jelen és elmúlt bűneit. Ha aztán kevésbé helyeset találna önmagában, szívének keserűségében sirassa meg azokat. Könnyebben jutsz erre a megismerésre, Tisztelendő Anya, ha tudod, hogy minden bűnünk és hibánk oka vagy a nemtörődömség, vagy a rosszakarat. Nemtörődömség, vágy, rosszakarat összes bűneid hármas gyökere. Ezeket vizsgáld, különben soha nem jutsz el önmagad helyes megismeréséig.

2. Ha tehát önmagad akarod megismerni, majd megismert gyöngeségeid megsíratni: azt kell először meggondolnod, volt-e benned valaha közömbös nemtörődömség. Gondold csak el: mily hanyag voltál szíved fékentartásában! Mily hanyagul fecsérelted el idődet! Mily önző és rossz volt cselekvéseid célja! Ezt a hármatot nagy elmélyedéssel kell szemlélned. Szíved fékentartása, időd kihasználása s a kötelező és helyes cél lebegjen minden munkádban.

Gondold csak el, mily hanyag voltál az imádságban, mily hanyag olvasmányaidban és milyen ímmel-ámmal végeztél munkádat. Ebben a háromban vizsgálj meg magad és mélyülj el egészen, ha majd aratásod idején (v. ö. 1, 3. zs.) jó gyümölcsöt akarsz teremni. Ez a hármatos út egymásba fonódik. Egyiket nem érheted el a másik nélkül.

Emlékezz csak lanyha bűnbánatodra! Könnyelmű viselkedéseidre a kísértés idején! És előhaladásod csekélységére! Mert elkövetett bűneid nem sirattad meg egészen bensőségesen. Az ördög kísértéseit nem verted vissza minden erőddel és nem

törted magad előre erényről erényre (83, 8 zs.), hogy eljuthass az Igéret Földjére. Ime, így elmélkedj, ezekről gondoskodj hanyagságod számbavételénél.

3. Ha mélyebbre akarsz hatolni önismeretedben, gondold el, megvan-e, vagy megvolt-e benned az élvezet, a kíváncsiság vagy a hiúság utáni vágy.

A szerzetesben biztosan megvan az élvezet utáni vágy, ha mindenben a kellemeset várja: ízletes ételeket.

Ég benned az élvezet vágya, ha megkívánod a lány elpuhultságot: különböző, divatos ruhákat.

Ég benned a vágy, ha a testi után sóvárogsz, ami vad gyönyörködésben áll eléd.

A kíváncsiság megvan Isten szolgálatában, ha mindazt látni akarja, ami titokzatos, szép és ritkaság.

Krisztus jegyesében megtalálható a hiúság, ha emberek kegyét kívánja, emberi dicséretet vár és emberi megtiszteltetés után óhajtozik.

Mindezeket kerülje az Úr szolgálóleánya, mint a mérget, mert ezek minden rossznak a gyökerei.

4. Ha önmagad egészen meg akarod ismerni, gondold csak el: él-e benned, vagy élt-e benned a hitvány harag, irigység vagy semmittevés.

Hallgasd meg csak, mit mondok most Neked.

A benned élő haragod elárulja hangulatod, szíved vonzalmát. Csak egy jel, arc-rándulás, elejtett szó, hangos megjegyzés megmutatja legcsekélyebb méltatlankodásod, idegenkedésed is felebarátoddal szemben.

Irígy vagy, ha testvéred bajának örülsz, s elkedvetlenít testvéred sikere. Az irigység örül benned testvéred szerencsétlensége idején s az irigység sorvaszt el, ha testvéred jó sorsban van.

A szerzetest néha elfogja az üres semmittevés. Ilyenkor lanyha, unott, lusta. Késlekedik, máskor meg hanyag. Munkájával visszamarad, szétszórttá lesz. Imáiban rendetlen, sokszor szomorú és lassankint ellaposodik.

Krisztus jegyese ha ezt észreveszi, úgy menekül előle, mint a halálos méregtől, mert ezek testét-lelkét tönkreteszik.

5. Ha tehát, Isten kedveltje, el akarsz

jutni önmagad tökéletes megismerésére, „nézz önmagadba, tekints bensődbe, tanul meg lelked megbecsülését. Gondold meg, mi vagy most, mivé kell lenned, mivé lehetsz. Gondold meg, mi voltál természetted szerint, mi vagy bűneidben, mivé kell lenned tökéletesebb életeddel és mivé lehetsz a kegyelem segítségével.“ (Szent Bernát: A belső lakás, 36. f. n. 76).

Hallgasd csak meg, Tisztelendő Anya, Dávid prófétát, hallgasd meg példáját (76, 7 zsol.):

„Elmélkedem éjtszaka szívemben
Gondolkodom, és töprengek lelkemben.“

Elmélkedj tehát te is szívedben. Dávid lelkében töprengett. Te is azt tedd. Műveld meg azt a földet, figyeld meg önmagad. Ha gyakorlod magad, kétségtelenül te is meg fogod találni a te szántófölded elrejtett kincsét (Mt. 13, 44.). Mert ezáltal kincsed növekszik, tudományod megsokszorozódik, bölcseséged mély lesz. Megnyílik majd lelki szemed, értelmed éles lesz, eszed megtisztul. Nem helyesen értékel az, aki önmagát nem ismeri, aki mélységeibe bele nem tekintett. Nem tudhatja, mit kell

gondolnia az angyali szellemről és Istenről, aki nem gondolkodik előbb a magáéról. Ha képtelen vagy önmagadba tekinteni, hogy érheted majd el, ami fölötted van? Ha az első szentélybe nem vagy méltó belépni, milyen észjárással akarsz mindjárt a másodikba lépni (v. ö. A lélek útjai Istenhez 5. fejj. 4. pont).

6. Ha az a vágyad, hogy a második és harmadik égbe ragadtass Szent Pállal (II. Kor. 12, 2.), akkor át kell menned az elsón; ez pedig a te szíved. És ennek a módját s lehetőségét már előbb vázoltam Neked. De Szent Bernát is igen bölcsen kioktat: „Töretlen lelkiséged gondos figyelője, szívós kitartással vizsgálj életedet. Mélyedj el bensődben és tartsd szem előtt haladásod és visszaesésed. Erkölcsaid, szokásaid, érzelmeid hasonlítanak-e Istenhez, vagy sem? Távol állsz-e tőle, vagy közel?” (Medit. 6. 5. u. 14.).

Mily óriási veszedelmet rejt a szerzetesben az, ha sokat akar tudni, de önmagát nem akarja megismerni! Mennyire a veszély szakadékán áll az a szerzetes, aki kíváncsian hajhássza a dolgok megismerését, gondosan ítéli meg mások lelkiismeretét,

önmagáét azonban nem ismeri! Istenem, mekkora elvakultság egy szerzetesben! Íme, azonnal megtalálhatod ennek a miéértjét: mert az embert szétszórja a kicsinyeskedés s nem jut el az elmélyülésig. Néha meg elfogja a meg nem engedett szabadság és nem tud önmagába térni. Nem fogja el a vágy emiatt a belső öröm és lelki édesség után. Szóval érzékiekbe merül. Ezért nem képes belső önmagába, mint Isten képmásába behatolni. S így nyomorultul tudatlan és kis látókörű marad. Elfelejtve tehát mindent, csak magadról elmélkedj, magadról gondolkodj! Ezért imádkozott Szent Bernát is: „Ne adjon más tudományt Isten nekem, csak önmagam megismerését!“ (Sermo 2, de diversis).

A VALÓDI ALÁZAT.

1. A befelé nézők hibáikat szemlélve Isten hatalmas kezére kell alázódniok (I. Pt. 5, 6). Azért intelek, Isten szolgálóleánya, mélyen alázódj meg lelkedben és semmiséggé kicsinyülj önmagad előtt bű-

neid biztos fölismerése után. „Az alázatosság erényével — mondja Szent Bernát (Az alázatosság fokairól, 1. fejj., u. 2.) — az ember tökéletes önismerete révén önmaga előtt megsemmisül.“ Ezzel az alázatossággal semmisült meg önszemében Szent Ferenc Atyánk. Ezt szerette és kereste szerzetesi életének első pillanatától az utolsóig. Ezért hagyta el a világot. Ezért vonszoltatta magát végig a városon. Ezért szolgált a poklosoknak, ezért vallotta meg a szószéken bűneit és ezért kívánta bűneinek emlegetését.

Ezt az erényt legjobban Isten Fiától kell eltanulnod, kedves Anya, mert Ő mondta: „Tanuljatok tőlem, mert szelíd és alázatosszívű vagyok.“ (Mt. 11, 29.). „Mert aki az alázatosság nélkül törekszik a többi erényre, széllel szemben hányja a port“ — mondja Szent Gergely (7. homilia in Ev., u. 4.). Ahogy minden bűn gyökere a kevélység, épen úgy minden erény alapja az alázat. Az igazi, ne a fölszínes, hitvány, képmutató alázatot tanuld meg. Akkor nem vonatkozik rád majd az Írás szava: „Van olyan, ki rútol megalázkodik, És belseje telve van csellel.“ (Jéz. 19, 23.). „Az

igazán alázatos azt akarja, hogy rossznak ismerjék, nem pedig azt, hogy alázatosnak hirdessék“ — mondja Szent Bernát (16. Beszéd, u. 10.).

2. Ha tehát a tökéletes alázatot el akarod érni, Tisztelendő Anya, hármas úton érheted el.

Az első út Isten szemlélése. Szemléld Istent, minden jó Alkotóját és mondd neki: „Minden dolgunkat javunkra végezted, Uram.“ (Iz. 26, 12.). És mert ilyen, ezért minden jót Neki kell adnod, és semmit önmagadnak. Mert jól tudod, nem hatalmad s nem kezed ereje cselekedte a jót (Móz. V., 8, 17.). Az Úr teremtett minket s nem mi magunkat (99. zs. 3.). Ez a mély betekintés rombadönti azok kevélységét, kik így beszélnek: „Diadalmas kezünk s nem az Úr cselekedte mindezt!“ (Móz. V., 32, 27.). Ez a kevélység zárta ki Lucifert az égi dicsőségből. Nem gondolta meg, hogy semmiből teremtette az Úr, hanem ragyogó szépségét szemlélte. Csupa drágakő volt ruházata (Ezek. 28, 13.) és ezért szívének kevélysége elkápráztatta. Mivel a kevélységet megalázódás követi (Péld. 29, 23.), előkelő trónjáról szánalmasan silány hely-

re zuhant. Itt lett a fejedelmi Angyal a legnyomorúságosabb ördög.

3. Ó még ma is mennyi a luciferi lélek! Mennyien vannak Lucifer követői: a kevélység fiai és leányai s hogyan eltűri őket az Úr! Mivel azonban a kevélység elviselhetőbb a gazdagban, mint a szegényben, Krisztus szolgálóleányának mindig mélyen alázatosnak kell lennie. Csak így juthat a kárhozott angyal helyére. Mert csak az alázat tetszik Istennek angyalban is, emberben is. Ne hidd azt, talán alázat nélkül tetszik Istennek a szűzesség. Egészen bizonyos, Mária sem lett volna Isten Anyja, ha kevély lett volna. Ezért mondja Szent Bernát (1. Homil. Luk. 2, 3 fölött n. 5.): „Alázat nélkül, merem mondani, nem tetszett volna Istennek Mária szűzessége.“ Ezért oly nagy erény az alázat. Nélküle annyira nincs erény, hogy minden erény alázat nélkül kevélységgé torzul.

4. A második út a Krisztusra-gondolás. Meg kell fontolnod Krisztusnak a legszegényetesebb halálig való megalázódását. Oly alázatosná lett, hogy poklosnak tekintették, — Izajás próféta szerint: „És mi őt szinte leprásnak tekintettük“ (Iz. 53, 4).

Alázatosságában annyira ment, hogy senkit nem gondoltak hitványabbnak kortársai. Azért mondja ismét a Próféta: „Alázatosságában vettek róla ítéletet.“ Mintha csak azt mondaná: nagy alázata, nagy megsemmisülése miatt nem ítélték fölöle helyesen, nem hitte senki, hogy ő Isten.

Ha tehát maga a mi Urunk és Mesterünk mondja: „Nem nagyobb a szolgáló uránál és a tanítvány mesterénél“ — és te Krisztus szolgálóleánya vagy, mennyire meg kell alázódnod, mennyire meg kell vetned önmagad s mennyire meg kell semmisülnöd.

Mily gyűlöletes Isten előtt az a szerzetes, akinek alázatos ruhája alatt kevély szív dobog!

Mily üreslelkű keresztény az, aki látja alázatos és megvetett Urát, ő pedig „fölfuvalkodik szívében s erejét meghaladó csodák és nagy dolgok után“ (Zs. 130, 1.) jár!

Van-e még kivetnivalóbb Krisztus jejesében? Van-e súlyosabb bűn Krisztus szolgálójában? A fölséges utolsó lett, a végtelen kicsiny gyermekké s a féreg és a rothadás elbizakodottá lesz! Ilyenekről

mondja Szent Ágoston: „Halálraszánt bőr, mire fuvalkodsz föl, búzló végesség, hova pöffeszkedsz? Alázd meg fejed és kemény nyakad!“ Mintha csak azt mondaná: ez illik Neked!

5. Alázatosságod elérésének harmadik útja az alapos önvizsgálat. Gondold csak meg, kedves Anya, honnan jöttél és hová mégy?

Mélyedj csak el ebben a gondolatban, honnan jöttél?

Az elmúlásból . . . a föld porából és sárából.

Most a bűn hálójában a Paradicsom boldogságának kitaszított vándora.

Ez az elmélyülés fölfakasztja lelked sebét.

S fölszakad belőled Dániel három ifjának kiáltása:

„Meg vagyunk ma alázva bűneinkért az egész földön!“ (3, 37.).

Mélyedj bele abba a gondolatba is: hova tartasz?

Az elmúlás, az elporlás felé, mert „por vagy és a porba fogsz visszatérni . . .“ (Móz. I., 3, 19.).

Akkor hát miért fuvalkodsz föl, por és hamu? (Jéz. 10, 9.).

Ma vagy, holnap nem leszel.

Ma szétcsattansz az egészségtől, holnap elsápaszt a betegség.

Ma bölcs vagy, holnap együgyű lehetsz.

Ma erényeidben tündökölsz, holnap koldus és nyomorú lehetsz.

Hogyan mert tehát fölfuvalkodni a szerencsétlen keresztény ennyi nyomor és szerencsétlenség láttán?!

6. Legyetek tehát alázatosak, Istennek szentelt nővérek, lélekben, de kifelé is; érzéseitekben, de viselkedésben is. Csak ez az egyetlen alázatosság engeszteli Isten haragját, csak ez talál kegyelmet Istennél.

„Minél nagyobb vagy, annál inkább alázkodjál mindenben.

Akkor kegyet találsz Istennél.“

(Jéz. 3, 20).

Ezért talált kegyelmet az Úrnál Mária. Mint ő maga mondja: „Megttekintette szolgálójának alázatosságát.“ És valóban. Hiszen az alázat készít helyet a szeretetnek s a lelket megtisztítja a hiábavalóságtól. Ezért mondja Szent Ágoston: „Minél

kisebb a kevélység fekélye bennünk, annál jobban megtelik a lelkünk szeretettel.“ És amint a patak a völgybe zuhog alá, a Szentlélek is az alázatosakra ereszkedik. S a patak is annál erősebben zúdul, minél mélyebbre tör, az egészen alázatos szívű közelebb jut az Úrhoz és kegyelmet talál. Ezért mondja az Írás:

„A megalázkodó imádsága áthatol a felhőkön,

És meg nem nyugszik, míg oda nem jut,
És nem tágít, míg a Magasságbeli rá nem tekint.“ (Jéz. 35, 21).

„Mert az Úr teljesíti akaratát azoknak, akik őt félik,

És meghallgatja könyörgésüket.“

(Zs. 144, 19.)

7. Legyetek tehát alázatosak, Krisztus mennyasszonyai. Sohse engedjétek, hogy uralomra jusson a gőg szívetekben (Tób. 4, 14.). Mert két alázatos mesteretek van: az Úr Jézus és mindennek Királynője, Szűz Mária. Legyetek alázatosak, mint Szent Ferenc Atyánk. Legyetek alázatosak, mint az alázatosság példaképe, Szent Klára.

Úgy törekedjétek az alázatosságra, hogy alázatotok tanúja a türelem legyen. Mert az alázat türelem által lesz tökéle-

tessé. Nem is igazi alázat az, ahol nincsen türelem. Ezt mondja Szent Ágoston is (Ep. 17.): „Könnyű dolog fátyolt hordani, rossz és silány ruhákban járni, lehajtott fejjel megjelenni, de az igazi alázatosat a türelem igazolja.“ Ezt mondja az Írás is: „Alázatodban türelem legyen (Jéz. 2, 4.)!“

De jaj, sajtó szívvel mondom, fölfuvalkodtunk a kolostorban, s talán a világban alázatosak lettünk volna. Azért mondja Szent Bernát: „Milyen fájdalommal kell látnom az alázat iskolájában a világ megvetése után a fölfuvalkodott gögöt. A szelíd Mester alattvalói kevélyebbek és türelmetlenebbek a kolostorban, mint lettek volna künn a világban. Ez annál szomorúbb, mert Isten házában csak alázatosak lehettek volna!“

8. Azt tanácsolom tehát, tisztelendő Anya, intsd leányaidat, hogy a szüzességet az alázattal s az alázatot a szüzességgel őrizték meg. Mert a szüzesség az alázattal maradhat csak meg, mint az aranyba zárt drágakő. Ezért mondja Szent Bernát: „Gyönyörű a szüzesség az alázattal karöltve. Nem kis mértékben találja kedvét Isten abban a lélekben, akinek alázatát

szüzessége dícséri s a szüzesség alázatát díszíti.“

Halld végül testvéred szíved szerinti tanácsát. Menekülj a kevély nővérektől, mint a viperáktól. Vesd meg őket, mint az ördögöket. Kerüld a gőgösök társaságát, mint valami halálos mérget. És miért? Hallgasd meg. Egy életismerő ezt írja a kevélyről: „Túrhetetlen a kevély ember. Viselkedése fölényes, ruhája túlzottan válogatott, mindig emelt fővel jár. Arca me-rev, szeme fölényesen tekint alá. Azt hiszi, jobb a jobbaknál. Véleménye, egyéni ítéletei és cselekedetei vannak, tiszteletadás-ra képtelen.“ Ezért kerüld, Isten választotta, Krisztus jegyese, a kevélyek társaságát, nehogy te is hozzájuk hasonulj. Mert az Írás mondja (Jéz. 13, 1.):

„Ki dölyfössel társul, kevélységet ölt magára.“

A TÖKÉLETES SZEGÉNYSÉG.

1. A tökéletesség nem lehet meg a szegénység erénye nélkül. Mert az Úr mondja: „Ha tökéletes akarsz lenni, menj, add el

mindened, amid vagyon és oszd ki a szegények között.“ (Mt. 19, 21.) Az evangéliumi tökéletesség tehát a szegénység föntségében rejlik. Aki az evangéliumi szegénységnek még nem lett tökéletes követője, nem érezheti önmagát egészen tökéletesnek. „Ha még oly tökéletes is a szerzetes, de nincs meg benne a befejezettség a szegénység szeretete nélkül“ — mondja Hugó apát.

2. Kettős buzdítóerő hív a szegénység szeretetére minden szerzetest, sőt minden embert. Az egyik az isteni példa, ennél nagyobb nincsen. A másik az isteni ígélet. Ennél drágább nincsen!

Első buzdítóerőd a szegénység szeretetére, kedves nővérem, Urunk, Jézus Krisztusunk példája. Szegényen született, szegényen élt és szegényen halt meg.

3. Nézd csak a szegénység példáját: Urunk Jézusunk szegényen született. Nem szállóban született: istállóban. Ócska rongyain átsüvített a hideg szél. Eledele gyenge tej volt csak. Ezt a fönstéges szegénységet szemlélve Pál Apostol, megrendülve kiált föl: „Ismeritek a mi Urunk Jézus Krisztus kegyelmét, hogy értetek szegény-

nyé lett, bár gazdag volt, hogy az ő szegénysége által ti gazdagok legyetek!“ (II. Kor. 8, 9.). „Minden jó örök forráskincse a mennyország, csak szegénység nincs benne. A földön azonban mindenütt megvan. Az ember nem ismerte ezt a hallatlan értéket. Ezt kívánta meg Isten Fia. Kiválasztotta önmagának s ezzel előttünk hallatlan értékét mutatta meg“ — mondja Szent Bernát Apát.

4. A szegénység példáját adta az Úr Jézus szegényes életével. Halljátok csak, fogadalmat tett szerzetesek, mily szegény Isten Fia, az Angyalok Királya! Nagy, kiáltó szegénységében hányszor kellett Apostolaival együtt a városokon és falvakon kívül aludnia. „Körülnézett, mivel már estére járt az idő, kiméne Betániába a tizenkettővel.“ (Mk. 11, 11.). „Körülnézett — mondják a Szentírás magyarázói —, talán vendégül látná őket valaki. De mert szegény volt és nem könyörgött senkinek, nem talált sehol a városban menedéket.“ Máté Apostol is ezt mondja: „A rókáknak odúik vannak és az ég madarainak fészkeik: az Emberfiának pedig nincsen, hová fejét lehajtsa.“ (Mt. 8, 20.).

5. Az Angyalok Ura nemcsak születésében, nemcsak életében, de halálában is a szegénység legfönségesebb példája. „Ó ti mindnyájan, kik szegénységet fogadtatok, vigyázatok és figyeljetek“ (Jerem. Siralmi 1, 12.), mily szegény lett értünk az Ég Királya halála idején.

Kifosztották és elvették mindenét.

Kifosztották ruháiból:

„Szétoztották egymás között ruhámat,
És köntösömbre sorsot vetettek.“

(Zs. 21, 19.)

Megfosztották testétől, lelkétől. Keserű halálának gyötrelmei lelkét testétől elválasztották.

Megfosztották isteni dicsőségétől, mikor „nem dicsőítették őt, mint Istent“ (Róm. 1, 21.), hanem úgy bántak vele, mint valami gonosztevővel. Ő volt a második Jób: „Megfosztottak dicsőségemtől engem“ (Jób 19, 9.).

„Nézzétek a szegény Krisztust! Szálása nem volt, mikor született. Ökör és szamár közt feküdt a jászolyban. Szegényes rongyokba göngyölték! Egyiptomba kellett menekülnie. Szamárháton tartotta diadalmenetét s ruhátlanul függ a keresz-

ten! . . .“ (Szent Bernát 3. húsvéti beszéde, u. 1.).

6. Akadhat-e még oly szerencsétlen keresztény, sőt olyan kőszívű, elfajult szerzetes, aki még a gazdaságot szeretné s visszaborzadna a szegénységtől?! Látja és hallja a világ Urát, az Ég Királyát, Isten Egyszülöttét ily nagy szegénységben! „Nagy, hallatlan nagy vakmerőség, hogy a silány földi féreg gazdag akar lenni, akiért a Seregek Ura és Istene szegénnyé akart lenni!“ — mondja Szent Bernát. „Keresse a pogány a gazdagságot, hisz Isten nélkül él. Gazdagodjék a zsidó, hiszen a földért kapott ígéretet“ — (Szent Bernát) — azonban te, Krisztus arája, az Úr szolgálóleánya, milyen meggondolással akarsz gazdaggá lenni? Hiszen szegénységet fogadtál, a szegény Ferenc Atya leánya akarsz lenni s megígérted, hogy a szegény Klára Anya követője leszel!

Ezzel szégyenbe kerül a mi fősvénységünk. Szegénységet fogadtunk s a szegénységet fősvény sóvárgással cseréltük föl. Tilos dolgok után sóvárgunk, olyanok után, amiket megtilt Szent Szabályunk,

pedig Isten Fia értünk lett szegénnyé! (II. Kor. 8, 9.).

7. Életetekben az az érdekes, minél forróbb szerelmesei lettetek a megfogadott szegénységnek, minél hűbb követői voltatok az evangéliumos szegénységnek, annál gazdagabbak lesztek ideiglenes és szellemi kincsekben. Ha ellenben elfordultok tőle, ha megvetitek a megfogadott szegénységet, mindenben szűkölködtök majd. A szegény Jézus szegény Anyja, Mária mondja: „Az éhezőket jóllakatta s a gazdagokat üresen bocsátotta el“ (Lk. 1, 53.). Mondta ezt már a dalos Dávid próféta:

„Gazdagok nyomorba juthatnak s éhezhetnek,

De akik az Urat keresik, semmi jót sem nélkülöznek.“ (Zs. 33, 11).

Hát hiába olvastátok, hallottátok, mit mondott az Úr Jézus Apostolainak Szent Máté Evangéliumában: „Ne aggódjatok tehát mondván: Mit eszünk, vagy mit iszunk, vagy mivel ruházkodunk? Hiszen tudja a ti Atyátok, hogy mindezekre szükségtek vagyon!“ (5, 31.).

Szent Lukácsnál meg így beszél: „Mikor erszény, táská és saru nélkül küldte-

lek titeket, szenvedtetek-e valamiben hiányt? Azok pedig felelék: Semmiben!“ (Lk. 22, 35—36.).

Ha az Úr a kemény és hitetlen zsidók között gondoskodott tanítványairól minden nehézség nélkül, mi van azon csodálnivaló, hogy a Kisebb Testvérekről gondoskodik, mert ők is a szegénység fogadalmasai. Miért csodálsz, hogy jól tartja a Szegény Nővéreket, akik az evangéliumos szegénység követői. Hiszen mindezt hívő keresztény népek közt cselekszi.

„Minden aggodalmatokat bízátok tehát őreá, mert neki gondja van rátok.“ (I. Pét. 5, 7.).

8. Ha tehát oly nagy Isten-Atyánk féltő gondoskodása velünk szemben, oly nagy gonddal örökösödik fölöttünk, csodálatos és érthetetlen, miért aggódunk oly nagy mértékben a különös, a földi, a mulandó dolgok fölött!...

Csak egy lehet az oka s ez minden kárhozat és megtévesztés anyja: a fősvénység. Nem lehet más oka, csak egy: érzelmeink messze távolodtak Istentől, szabadtónktól (Móz. V. 32, 15.). Nem lehet más oka csak ez: az isteni szeretet parazsa ki-

aludt és megfagyott bennünk. Persze, ha igazán lángolna buzgóságunk, mezítelen követnénk a mezítelen Krisztust! Mert, ha nagy a hőség, az emberek igyeksenek a ruháktól szabadulni. Nagy hidegség jele, ha annyira igyekszünk magunkra öltetni a mulandóságot! . . .

Ó Istenem, hogy lehet oly kőkemény a szívünk Krisztussal szemben, aki „földjéről eltávozott“ — azaz az égből, aki otthagya rokonságát — azaz az Angyalokat s otthagya Atyja házát, azaz Atyja öléről szállt alá (v. ö. Móz. I. 12, 1.) és szegény, kitaszított s megvetett lett értünk! És mi? Mi nem tudunk egyetlen nyomorult és rothadó világról lemondani? Külsőleg ugyan lemondunk! De jaj, egész szívünk, egész lelkünk, minden vágyunk lefoglalja és fölemésztja a világ! . . .

9. Ó Istennek boldog kis cselédje, gondolj a te szegény Krisztusod szegénységére, véd mélyen szívedbe szegény Atyád, Ferencnek szegénységét, emlékezzél gyakran Klára Anya szegénységére és egész lelkesedéssel, teljes erőddel ragaszkodj a szegénységhez. Öleld magadhoz a Szegénység Úrnőt! Ne akarj az Úr nevéért mást sze-

retni ezen a földön! Se megtiszteltetést, se muló földi javakat, se gazdagságot, hanem az áldott szegénységet! Ezt fogadtad, legfőbb törekvésed legyen ennek szigorú megtartása! A gazdagság szeretete és birtoklása haszontalan, csak a szeretete veszedelmes, birtoklása és gyűlölete fáradalmas... Hasznos tehát, ha sem nem birtoklod, sem nem szereted a gazdagságot. Nemcsak hasznos, de biztos, de fönséges s a tökéletes erény jele. Ezért akár az Úr tanácsa a szegénységről, akár példája, minden keresztényt a szegénység szeretetére gyujt és buzdít!

Ó áldott szegénység!... Az Úr kedveltje vagy! Mily nyugodttá teszed azokat, kik szeretnek téged! „Mert ha semmid sincs a világon, amit szeretnél, semmid sincs, amitől félned kellene!“ — mondja Nagy Szent Gergely.

A Szentek Életében olvasunk egy szegény testvérről. Volt neki egy takarója. Felével takarózott, felét meg maga alá rakta éjszakánként. Egyszer, csikorgó tél idején künn látta a kolostor Apátura a szabadban. Imádkozott: „Köszönöm, Uram, hogy király vagyok. Mert a gazdagok bör-

tönben élnek, vas szorítja kezüket, mint a bilincs s lábuk is odakötte ágyukhoz. Én azonban mehetek, amerre akarok. Kitárhatom kezem!“ Íme, ez a szegénység példája!

10. Másodszor a szegénység szeretetére gyujt az isteni ígéret. Ennél drágább nincsen.

Ó mindenkivel bőkezű, jóságos Úr Jézus, ki tudja szavakban helyesen kifejezni, szívében megérezni, kezével leírni azt a mennyei dicsőséget, amit Te szegényeidnek szándékozol adni? Mert az önkéntes szegénység teszi őket a Teremtő dicsőségének részesévé. Ők lépnek be majd az Úr hatalmas örökébe: az örök hazába, a tündöklő fény honába. Ők lesznek majd annak a birodalomnak polgárai, melynek teremtője az Úr. Hiszen áldott ajkad ígérte így: „Boldogok a lelki szegények, mert övék a mennyek országa.“ (Mt. 5, 3.). Te vagy, Urunk Jézus, magad a mennyország, te, királyok Királya s uralkodók Ura (I. Tm. 6, 15.). Önmagad adod szegényednek jutalmul, ajándékul, boldogságul. Belőled élnek, belőled örülnek, belőled töltekeznek!

„Jóllakásig esznek majd a szegények,
Kik keresik az Urat, dicsérik majd őt,
Szívük feléled örökkön-örökre.“

Amen! (Zs. 21, 17).

A CSEND ÉS A HALLGATÁS SZERETETE.

1. A hallgatás erénye nagy segítség a tökéletesség kialakításában a szerzetesnek. „Sok beszéd nem marad hiba nélkül“ (Péld. 10, 19.), tehát aki ritkán beszél, őrizkedik a bűntől. A túlságos fecsegésnek a vége Isten, vagy felebarátunk sérelme szokott lenni. Ezért származik a hallgatásból az igazság, ami pedig a béke gyümölcse. De mert a kolostorban égetően fontos a béke, ezért oly szükséges a hallgatás. Eből születik majd a szív békessége. Ezért beszél Izaiás Próféta a csendről így:

„És az igazságosság békét hoz,
S az igazság szeretete hallgatás...“

(Iz. 32, 17).

Ez pedig azt jelenti: oly nagyszerű erény a csend szeretete, hogy az emberben megtartja Isten szeretetét, felebarátai között pedig megőrzi és táplálja a békét. Mert ha csak kemény fegyellemmel nem

vigyáz az ember ajkára, kegyelemkincseit szétszórja egy-kettőre és igen sok bűnbe esik bele. „A nyelv kicsiny tag ugyan, de nagy dolgokat visz végbe. A nyelv tűz, a gonoszságnak egész világa“ — mondja Szent Jakab (3, 5. és 6.). Mert a nyelv okoz majd minden bűnt, vagy pedig a nyelv követi el azokat — mondják a Szentírás magyarázói.

Akarod-e hallani, kedves Nővér, mennyi rossz származik a nyelvből, hacsak szorgalmasan nem vigyázunk rá?

A nyelv káromkodik, zúgolódik, bűneit szépíti. A nyelv hamis esküt mond, hazug, megszóló, hízalgő. Átkozódik, rossz akaratú másokkal szemben. Minden veszedés tőle ered. A jó igyekezetet lemosolyogja, ellenben rossz tanácsot ad. Rágalmaz, dicsekszik, nem őrzik meg a titkot. Fenyegetőzik s komolytalan ígéreteket tesz. Végül végnélkül tud mindenféle ostobaságot összefecsegni.

Valóban nagy baj lenne és bizony nem Istennek szentelt személyekhez illő, ha nem őriznék ajkukat, ha nem fegyelmeznék nyelvüket. Hiszen mennyi baj származik a nyelv nyughatatlanságából!

Ezért merem oly biztosan mondani: hiába dicsekszik, hiába van nagyra vele a szerzetes, hogy szíve erényekkel telített, ha közben megszegi a csendet fékezhetetlen fecsegésével. „Ha pedig valaki szerzetesnek tartja magát, nem fékezvén nyelvét, hanem megcsalva önszívét, annak hiábavaló a vallásossága“ — mondja Szent Jakab (1, 26.).

2. Ó Jézusnak kedves jegyesei, tekintetek Úrnőnkre, az erények tárházára, Máriára és tanuljátok meg tőle a csendszereget tudományát! Mily hallgatag volt a Boldogságos Szűz, mindenki tudja. Ha végigszaladunk az Evangéliumon, azt látjuk, alig beszélt. Csak négy személlyel beszélt és csak hét szót. Két szót az Angyallal, kettőt Fiával, kettőt Erzsébettel s a megnyegző szolgálóival csupán egyet. Hogy meg kell szégyenülnie a mi fecsegésünknek erre. Hiszen mi oly könnyen hajlunk a szószaporításra. Pedig mily értékes a csend szeretete.

3. Értékes a csend, mert töredelemre indít. Mikor az ember hallgat, életére gondol és alkalma van elgondolkodni, mennyi a hibája, mily kevéssel jutott előbbre s

akkor töredelemre indul. Ezért mondja a zsolttáros:

„Elnémultam, megalázkodtam,
A boldogságról hallgattam;
De fájdalmam megújult.“ (Zs. 38, 3).

Értékes azért is a csend, mert az embert égi hazájába irányítja. Megcáfolhatatlan bizonyítéka: ha valaki olasz földön jár és nem beszél olaszul, ez azt bizonyítja, hogy nem olasz. Így aki ezen a világon nem evilági dolgokról beszél, nyilvánvalóan máshol él gondolatvilága. „Aki a földről való, a földről beszél“ — mondja Szent János Evangélista. (Jn. 3, 31.).

Semmi sem oly hasznos a csend megtartására a szerzetesnek, mint ha kerüli az emberek társaságát és éli az egyedülvalók életét. Mert aki fölülemelkedett mindazon, ami emberi, nem lehet más vigasza és társa, csak egyedül Isten. Ezért kell egyedül lennie és magábamélyednie. És mihelyt Isten a társa, ne törődjék az emberi fecsegésekkel. Ezért mondja Jeremiás próféta:

„Üljön magában és hallgasson
Mert önmagán fölülemelkedett...“
(Siralom 3, 28).

Egyedül van, tehát kerüli az emberi

szószaporítást és hallgat, mert az égiek töltik el szívét s azért önmagán fölülemelkedett, mert megérezte az égiek édességét.

4. Minden szerzetesnek szükséges a tökéletességre a csend szeretete. De még sokkal inkább Krisztus aráinak. Mert így lesz beszédük értékes (v. ö. I. Kir. 3, 1.). Ajkukat szerényen kell őrizniök. Ezért csak nagy szükségben beszéljenek. Azért mondja Szent Jeromos Egyháztanító: „Legyen a szerzetesnő beszéde szerény és szűkszavú. Ne legyen ékesszóló, hanem inkább szemérmes.“ Ezt mondja egy régi bölcs is: „Ha igen tökéletes akarsz lenni, légy rövidbeszédű, ritkabeszédű és halkbeszédű.

Hallgasd csak meg, fecsegő nővér, hallgasd csak meg, zajos és nagyszájú szerzetes, mit kell tenned, hogy megszokd te is a csend szeretetét. A szentek életében olvashatjuk, hogy Agathon Apát három évig kavicst hordott a szájában, míg a csend szeretetét meg nem tanulta. Te is tégy kavicst a nyelved alá, szorítsd nyelved az ínyedhez, „tedd ajkadra ujjadat“ (Bír. 18, 19.), és így tanuld meg a csend szeretetét. Nagy szégyen Krisztus jegyesére, ha in-

kább akar mással, mint jegyesével, Jézus Krisztussal beszélni.

5. Ritkán beszélj tehát. Akkor is keveset és röviden. Félelemmel és szerénységgel. A magad ügyében alig szólj valamit (Jéz. 32, 10.). Földd be arcod a szerénység fátyolával. Varrd be ajkaid a fegyelem szálaival. Legyen beszéded rövid, értékes és hasznos, legyen összeszedett és alázatos. Beszélj ritkán, Isten kedveltje, akkor is keveset, mert a „sok beszéd nem marad hiba nélkül“ (Péld. 10, 19.). Hiábavalóságot ne beszélj, mert „minden hiábavaló szóról, melyet szólnak az emberek, számot fognak adni az ítélet napján.“ (Mt. 12, 36.). „Hiábavaló az a szó, melyet süketenül, vagy a hallgató szórakoztatására mondanak“ — mondják a Szentírás tudósai. Hallgatni arany, mert mindig jobb hallgatni, mint beszélni. „Néha megbántam, hogy beszéltem, de azt, hogy hallgattam, soha“ — mondja egy görög bölcs.

AZ IMÁDSÁGOS ÉLET.

1. A mindig többre vágyó Krisztus jegyesének mindenkéül szükséges a kitartó imádságos élet és áhítatos szellem. A lanyha, közömbös, nem kitartóan imádkozó szerzetes nemcsak szerencsétlen és értéktelen, de Isten előtt egyenesen meghalt a lelke. Az imádságnak hallatlan nagy az ereje! Legyőzi a gonosz ellenség minden kísértését és kelepcejét. Pedig csak egyedül ez akadályozza meg Isten választottját a boldog előbbrejutástól és Istenhez-közeledéstől! Csodálkozol-e akkor, ha nyomorultul meghurcol a kísértés, ha állhatatosan képtelen vagy imádkozni? Ezért mondja Szent Izidor Egyházatya: „Csak egy orvosság van a bűn lángjának mardosása ellen: ha elér a bűn lángja, mindannyiszor imádkozzál, mert a gyakori imádság kioltja a bűnök tüzét.“ Ezért mondja az Úr Evangéliumában: „Imádkozzatok és virrasszatok, nehogy kísértésbe essetek.“ (Mt. 26, 41.).

Oly fönséges erény az áhítatos imádság!... Mindenre használ, mindig gazdagodhat vele az ember. Télen, vagy nyá-

ron, napos, vagy esős időben, éjjel, vagy nappal, ünnepen, vagy hétköznapon. Betegségedben épúgy üdvös, mint egészséged idején. Ifjúságodban époly szükséges volt, mint öreg napjaidban. Ha állsz, vagy ülsz, sétálsz, mindig imádkozhatsz. Kóruson époly fölemelő lehet, mint kóruson kívül. Sőt oly értékes az imádság, hogy egyetlen imádságban eltöltött óra többet ér, mint az egész világ. Mert néhány áhítatos percért tied lesz az örökkévaló boldogság. Halld meg hát Isten segítségével, hogyan kell imádkoznod. Igyekszem adni, de bizony magam is tanításra szorulok.

2. A helyes imádkozáshoz három dolog szükséges. Mikor elhatároztad, hogy imádkozol, akkor összeszedett testtel s égő szívvel zárulj be a külső világ elől. Ebben a lelki, megszentelt csöndben tekints végig keserű és megtört szívvel nyomorúságod meglévő, elmúlt és még elkövetkező tengerén.

Először gondold csak el, életed minden napján mily sok és nagy vétket követél el. Rendedben és a világban mily sok és nagy jót mulasztottál el.

Gondold el, mennyire eltávolodtál

Istentől a bűn által. Pedig valamikor mily közel áltál hozzá! Mennyire elütsz Tőle; pedig valamikor mily hasonló voltál Hozzá! . . . Mily szép volt a lelked valamikor, mily elrutított lett azóta! . . .

Borzadj rá, hova tartasz bűneiddel: a pokol kapuja felé! Döbbenj rá, mi mered még eléd: az Ítélet napja! Mi lesz hát mindezért a jutalmad? . . . Az örök halál tüze! . . .

Űrd hát melled a várossal (Lk. 18, 13.) és „jajgass szíved fájalmában“ (Zs. 37, 9.) a zsoltárossal. Majd mosd meg az Úr Jézus lábát könnyeiddel, mint Mária Magdolna tette (Lk. 7, 38.). Ne is szűnjék sírásod, mert keményen megbántottad a te szeretett Jézusod. Erről beszél Szent Izidor Egyházatya is: „Sóhajtsunk és sírjunk, mikor imáinkban Istenbe kapaszkodunk. Hisz emlékünkebe tolulnak a súlyos vétkek, amiket elkövettünk s elénk áll a kemény pokol, amit megérdemeltünk!“ Ezek a könnyes-imás percek lesznek imáid kiindulása.

3. Fontos imáinkban a hálaadás. Mély alázatossággal kell köszönetet mondanunk Teremtőnknek a már kapott és a jövőben

ránk váró javakért. Ezt már Szent Pál is mondja: „Imádkozzatok állhatatosan, éberséggel és hálaadással.“ (Kol. 4, 2.). Csak ez tesz méltóvá Isten további ajándékaira, az imádságos hálaadás a vett jókért. Ezért írja levelében Szent Ágoston Aureliushoz: „Van-e, ami jobban szívemen fekszik, van-e, ami hamarabb ajkamra tolul, van-e, amit szívesebben írnék le, mint a Deo gratias, a hála Istennek?! Rövidebbet nem mondhatok, vidámabbat nem hallhatok, nagyszerűbbet nem érthetek, kedvesebbet nem tehetek!“

Gondold csak el hálaadó imádban, mit tett veled az Úr, Emberré tett; nem elég: kereszténnyé tett! Végtelen sok bűnöd megbocsátotta. Mennyi bűnbe estél volna, ha az Úr meg nem őrzött volna! Nem engedte meg, hogy a világban maradj, hogy ott halj meg! Fönséges és szent hivatást nyitott meg előtted és arra is választott. Neked nem kell semmit sem fáradnod, mert ő őriz és pásztorod. Érted lett emberré, érted keresztelkedett meg. Érted lett szegény és mezítelen, alázatos és megvetett. Érted bőjtölt, éhezett és szomjazott. Érted dolgozott és fáradozott. Érted foly-

tak a könnyei. Vért is izzadott érted. Majd önön szentséges testével táplált és drága vérével itatott. De ez nem volt elég. Ütötték, leköpték, kikacagták, megostorozták. Majd keresztre vitték s megsebezték, keserű és kemény halállal megölték. S így mindezt kiért tette? Érted, egyedül érted. Miért? Hogy így megváltson Téged. Majd eltemették, föltámadt s fölment az Égbe s a Szentlelket adta. De ez mind nem volt elég. Neked ezenfelül és összes választottainak mennyországot ígért!

Ilyen hálaadás igen hasznos. Nélküle az ima semmit sem ér. Mert a „hálátlan-ság perzselő szél és fölszárítja a buzgóság patakját, az irgalom harmatát s a kegyelem árját“ — mondja Szent Bernát.

4. Okvetlenül szükséges még a jó imádkozásnál, hogy másra ne gondolj, hanem csak egyedül arra, amiért imádkozol. Illetlenség lenne, ha szád ugyan Isten elé helyezne, szíved azonban másfelé barangolna. Szíved fele az égben van, de másik fele a földhöz ragadt. Ilyen imádság sohasem kedves Istennek. Ezért a Szentírás értelmezői a zsoltárnak erre a szavára: „Teljes szívemből kiáltok, Uram, hallgass meg

engem“ így magyaráznak: „Fél szívet nem is hallgat meg az Úr.“

Ha az Úr választottja imára kulcsolja kezét, feledjen el mindent: a mindennapok szürke gondját, a világ kérődző vágyait, a rendetlen szeretetet és egyedül egy érdekelje: a belülvaló élet. Csak az az Egy érdekelje, akihez imádkozik. Hiszen így akarja ezt Jézus is Evangéliumában: „Te pedig mikor imádkozol, menj be kamarádba, és ajtót betéve imádkozzál Atyádhoz a rejtekben.“ (Mt. 6, 6.). Akkor léptél kamarádba, ha minden gondolatod, minden érzelmed szíved legbensőbb rejtekébe zártad. Akkor tetted be az ajtót, ha féltékenyen őrzöd szíved minden áhítatot rontó képzeletcsapongástól. „Mert az imádság Istenhezfordulás alázatos és áhítatos érzellemmel.“

5. Halld tehát, Tisztelendő Anya, Jézus Krisztus jegyese, és hajtsd füledet szám szavára (Zs. 77, 1.). Ne tántorulj meg, ne vezettesd félre magad, nehogy elveszítsd imádságod gyümölcsét, az imádság mézét és édességét, amit imáidból meríthetsz. Mert az ima gyűjtőmedence. Ebbe gyűlik össze a Szentlélek kegyelme. Neked csak

4 Szent Bonaventúra: A tökéletesség kis tükre.

merítened kell a fölséges Szentháromságból forrásozó édességből. Dávid próféta is:

„Megnyitom epedve számat
És vettem szellemedből.“ (118, 131).

Megnyitottam számat: hogy imádtalak, hogy kerestelek, hogy zörgettem Nálad. És vettem szellemedből: azaz merítettem mélységeidből.

Mondtam már Neked: az imádság Istenhezfordulás. Milyen is az az Istenhezfordulás?

Ima közben, egész összeszedettséggel csak Szerelmeseddel lépsz be kamarádba. Most csak ketten vagytok, mert előtted megszűnt a külvilág. S ekkor emelkedsz magad fölé egész szívvel, teljes elméddel és vágyaiddal. Ne bontakozz ki az imádságból. Az áhítat lángján addig emelkedj föl, míg eljutsz „a csodás hajlék helyére, az Isten házához“ (Zs. 41, 5.). Ott majd lelked szemével meglátod Szerelmesed és megízleled „mily édes az Úr s mily nagy édessége (41. Zs. 5.).“ Pihenj meg ölelésében. Zárd be ajkad és úgy öleld magadhoz egészen. Ekkor már egészen kiléptél magadból. Az égben érzed magad! Krisztus,

te vagy már én s én vagyok te! Ne tartsd vissza gyönyörködő lelked, hanem kiált föl:

„Nem akar megvigasztalódní lelkem,
Sóhajtozom, ha az Istenről elmélkedem
Főnséges gyönyörét úgy élvezem.“

(Zs. 76, 3 és 4.)

6. Istenért lángol a lelkünk néha azért, mert telítve vagyunk áhítattal. Néha kitör belőlünk az ámuló csodálat s akkor ujjong, dalol lelkünk tengere.

7. Az áhítattal telített lélek „nem tud semmit önmagáról, s egészen kilépve önön szelleméből, magunk kicsinysége kiüresül. Ekkor keserűség és semmi a külső világ, mert fölgyujtott az égi vágyódás lángtengere. Kicsap emberségünkből a lobogó szeretet lángja. Lelkünk megpuhul, mint a viasz s lassankint egészen elolvad. Majd illatos tömjénfüstként az égbe száll. S akkor fölkiáltunk a Prófétával:

„Érje bár testemet, szívemet enyészet
Szívemmel s mindennel Istenemé lések.“

(73. Zs, 26).

8. Néha meg kitör belőlünk az ámuló csodálat. Mikor lelkünkön végigszikrázik az isteni fény és meghökkent a fölségesen

szép, oly megdöbbenő ámulat ráz meg minket, mintha hasító villám villózna végig bennünk. Először a láthatatlan szépség meglátása elnyom és a mélyre hengerel. De minél mélyebbre taszított önmagunk semmibevevése, annál gyorsabban szökkenünk az égi vágyódások lángján önmagunk fölé. S akkor önfeledten kiáltjuk Eszterrel:

„Láttalak, Uram, mint Isten Angyalát
S nagy dicsőséged szívemben elkápráztattott,
Mert csodálatos vagy Te Uram mindenek fölött
S arcod kegyelemtől tündököl.“

9. Néha elfog az újjongó, daloló öröm. Megrészegeti a benső édesség ránk zúduló folyama. S akkor önfeledt időtlenségben csak egyet érzünk: máshol vagyunk, nem ezen a világon, boldog, csodás életbe zuhantunk bele. S akkor kitör belőlünk az újjongó öröm:

„Mily kellemesek a te hajlékaid,
Seregek Ura!
Sóvárogva vágyódik lelkem
Az Úr udvaraiba!
Ujjongva eped testem és szívem
Utánad, élő Istenem!“ (83, Zs, 2—3).

10. Így kell gyakorolnod magad a ben-

sőséges imaéletben. De ahhoz, hogy így tudj imádkozni, tiszta szív, el nem ernyedő áhítat szükséges. Csak így leszel képes az isteni édesség megérezésére és szemlélésére. Nem maradhatsz annál, ami muló. Hiszen benned ragyog Isten képmása, hasonló vagy hozzá. Isten vérén vett meg téged és boldogságra teremtett. „Neked a kerubok fölé kell emelkedned és a szelek szárnyain repülnöd.“ Az Angyalok, az Istenember, az Ég polgárainak boldogsága a te világod!

Kik elmélkednek ma ilyeneken? Kik túristái, hegymászói az Ég örömeinek? Kik merülnek el az ég lakóival beszélgetésben? Szinte senki! Hányról elmondhatjuk Szent Bernát szavát: „A szerzetesek hivatása az Éggel való összekapcsolódás. Mindennapi kenyerük az égiekbe merülés. Ők üdvözlik az Angyalok karát, ők csodálják a próféta és vértanúk győzelmes kórusát. De sok szerzetes mit sem törődik ezzel. A test szolgásgába süllyednek s a testnek engedelmessé válnak. Mindenük a torkuk, meg a has! . . .

A SZENVEDŐ KRISZTUS.

1. Az áhítat soha ki nem apadó forrása a szenvedő Krisztusba belefeledkezés. Szemünk előtt lebegjen mindig a kereszten haldokló Krisztus. „A tűz mindenkor égjen az oltáron s táplálja azt a pap s minden reggel fát rakjon reá“ — mondja az Írás (Móz. III, 6, 12.).

Az Isten oltára szíved; mindig égjen az izzó áhítat ezen az oltáron. Ezt a tüzet Krisztus áldott keresztfájával s szenvedésének emlékével táplálad. Ezt mondja a Próféta:

„Örömmel merítek majd vizet
A Szabadító forrásaiból.“ (12, 3. Iz.)

Aki az áhítat patakját kívánja az Úrtól, aki a könnyek forrását keresi, merítsen a Szabadító forrásaiból: Jézus Krisztus öt sebéből.

2. Lépj az érzelem léptein a megsebesített Jézushoz. Tövises fejét, keresztreszegzett Jegyesed láthatod. Kezén necsak a szögek nyomát keresd, mint Szent Tamás Apostol. Ne csak ujjad bocsásd a szögek helyére, necsak kezéd tedd oldalába. Menj be Jézusod szívéig megnyílt oldalán

keresztül mindenestül. És a Keresztrefeszített iránt lobogó szerelmeddel Krisztusá égvé ne kívánj semmit. Szögezd magad hozzá az istenfélelem szögeivel. Szúrd magad át a mindenről elfeledkező égő szeretet lándzsájával. S a bensőséges együttérzés kardjával keresztülszúrva semmit ne keress, semmiben se találj vigasztalást. Csak egyet: Krisztussal akarj meghalni a kereszten! S akkor törjön ki belőled Pál Apostollal a kiáltás: „Krisztussal együtt keresztre szegeztettem; élek pedig már nem én, hanem Krisztus él bennem.“

3. Gondold meg, Krisztus gyötrelmei mily szégyenletesek, mily iszonytatók, mennyire megviselték mindenképen s mily hosszú ideig tartottak.

Mily szégyenletes volt Jegyesed, Jézus halála! Mint rablót és útonállót feszítették meg. Az Ószövetség csak a leggonoszabbat, a legelvetemültebbeket, rablókat és tolvajokat büntetett így.

Még szégyenletesebb a hely, ahol megfeszítették. A Kálvária ocsmány és bűzhödtt hegyére, halottak csontjai és szabadon heverő hullák közé. A legrosszabb embereket itt fejezték le és itt akasztották

föl. Ezt a helyet külön erre jelölték ki.

Az is nagy megszégyenítés volt, hogy a rablók közé feszítik, mint a leggonoszabb rablót. Ezért mondja Izajás: „A gonoszok közé számíttatott.” (Iz. 53, 12.).

Ez még nem elég. Levegőbe emelik. Ég és föld között függ. Nem tartják méltónak sem az életre, sem a halálra ezen a földön. Ó megrendítő igazságtalanság és méltatlanság! Az egész föld Urától megtagadják a földet. A világ Uránál nincs értéktelenebb! Megszégyenítő halálnem, hiszen szégyenfára szegezték. Megszégyenítő társak, hiszen a gonoszok közé számították. Megszégyenítő hely, hiszen a borzalmas Kálvárián feszítették meg!

4. „Ó Jézus, Jézus, ó lankadt Jézus...”
— jóságos Üdvözítő, hányszor megszégyenülsz! Minél több helyen szégyenül meg valaki, annál kivetettebb a világban. És te, Úr Jézus? Megkötöznek a kertben, Annás házában arcul-csapnak. Megköpködnek Kaifásnál, Heródesnél kigúnyolnak, keresztet hordozod az úton s a Golgotán megfeszítenek.

A foglyok reménysége fogoly, az Angyalok dicsőségét kigúnyolják, az emberek

Életét megölik! Ó szerencsétlen zsidók, de megtartottátok ígéretetek! „Gyalázatos halálra ítéljük őt!“ (Bölcs. 2, 20.). „Kiüresítette önmagát, felvette a szolga alakját.“ (Fil. 2, 7.). „Fiú volt és szolga lett. Nem csak alattvaló akart lenni, ezért a rossz szolga alakját vette magára. Ütleget kapott, hogy a büntetést megfizesse, Ő, akinek bűne sem volt.“ (Szt. Bernát nagyszerdai beszédéből). Nemcsak Isten szolgálainak szolgálja volt, mint a Pápa, hanem az ördög szolgálainak szolgálja is. Hiszen a bűnösök legkiáltóbb bűneit tisztogatta. De még ezzel sem érte be. Hanem minden halálnál megszégyenítőbb halált választott. Ezzel téged erősített meg hasonló szenvedések idején. „Megalázta magát, engedelmes lett a halálig és pedig a halálig a keresztfán.“ Ez pedig minden halálnál megszégyenítőbb.

5. Mily iszonytatók is voltak Krisztus kínjai. A keresztt a halál vonaglásában nem engedte végtagjait összehúzódní. Pedig legalább ez könnyített volna valamit meggyötrött szívéen. Tiszteletreméltó áldott fejét sem hajthatta le sehová, mikor lelkét kilehelte.

És mily keserű volt a halála! . . . Minél gyöngédebb és finomabb valaki, annál súlyosabban szenved. A szenvedés elviselésére gyöngédebb, érzékenyebb test nem volt Üdvözítőnk testénél. Az asszony teste érzékenyebb a férfinél. De Krisztus teste érintetlen, egészen szűzi test volt. A Szentlélek foganta s a Szűz Anya szülte. Krisztus Teste a legtöbbet szenvedett, hisz az övé volt a legtisztább, a legérzékenyebb.

Hiszen, mikor csak halálára gondolt, annyira elfogta lelkét a szomorúság, hogy teste verejtéke, mint a lefolyó vérnek csöppjei. Mekkora volt hát gyötrelme, mikor a büntetés szabta keserű szenvedést megízlelte.

„Szíved szorongását vérizzadásod árulta el, Úr Jézus, amely imádságod idején szentséges testedből csurgott a földre.“ (Szent Bernát) „Ó drága testvér, mit tettél, hogy így bánnak Veled? Mit tettél, ó szerelmes Mester, hogy ilyenre ítélnék? Ime én vagyok fájdalmad oka, én vagyok megöletésed ostora.“ (Szent Anzelm)

Nézd tovább, mily keserű volt Krisztus halála. Minél ártatlanabb valaki, annál nehezebb a büntetés elviselése. Ha

Krisztus bűnei miatt viselte volna a fájdalmat, elviselhetőbb lett volna. „De ő bűnt nem tett, sem álnokság az ő szájában nem találtatott.“ (I. Pét. 2, 22.). Maga Pilátus is ezt bizonyítja: „Én semmi vétket sem találok őbenne.“ (In. 18, 38.). Mert ő:

„Az örök világosság kisugárzása
És Isten fölségének szeplőtelen tükre
És jóságának képmása.“ (Bölcs. 7, 26).

6. Vizsgáld még mélyebben szeretett Jegyesed halálát. Minél kiterjedtebb a szenvedés, annál gyötrőbb. Krisztus pedig egész testében szenvedett. Egyetlen idegszála nem kerülte el a szenvedést. Egyetlen csöppnyi hely nem szabadult meg a kintől. „Tetőtől talpig nincsen rajta ép hely.“ (Iz. 1, 6.). Azért nyögött föl hallatlan gyötrelmében:

„Ó ti mindnyájan, kik jártok-keltek az úton,

Nézzetek ide és lássátok:

Van-e oly fájdalom, mint az én fájdalomam!...

(Jer. Sir. 1, 12).

Valóban, Úr Jézus, soha nem volt fájdalmadhoz hasonló fájdalom. Oly sok vért vesztítettél, hogy befutotta a vér egész testedet.

Ó jóságos Jézus, ó édes Urunk. Nem csöppenkint, de áradatként ömlött tested öt részén lábadból és kezedből a kereszten. Hogy zúdult a vér fejedből koronázásodkor, egész testedből, mikor ostoroztak! Szívedből is, mikor megnyitották oldalad. Csoda-e, ha csöppnyi vér sem maradt benned? Egyetlen csöpp véred elég lett volna a világ megváltására! Ó Uram, miért engedted meg testedből ezt a vérzuhatagot? Ó tudom, igazán tudom, miért. Meg akartad mutatni, mily forrón szeretsz . . .

7. „Mit adjak én viszonzásul az Úrnak mindazért, mit nekem adott?“ (115. Zs. 12.).

Míg élek, Uram, fáradozásaid el nem felejthetem. Mennyit buzdítottál beszédeidben. Mennyit róttad Palesztina útait. Hányszor nyúltak bele az éjtszakába imádságaid. Hogy együttérettél velünk könnyeidben! Mennyit szenvedtél el fájdalmat, gúnyt, megköpdösést! Arculcsaptak, kinevettek, átszögeztek és megsebeztek. Ó nem, nem felejthetek, hiszen másképp rámszáll az igaz vér, mely a földre ömlött (v. ö. Mt. 23, 35.).

„Ki ád fejemnek vizet
És szememnek könnyforrást...”

(Jer. 9, 1).

hadd sirassam éj, mint nap Jézus Uram halálát. Bűneimért, nem pedig az önnön bűneiért szenvedte el.

„A mi gonoszágainkért sebesített meg,
A mi bűneinkért töretett össze.”

(Iz. 53, 5).

8. Gondold el, mily hosszú ideig gyötörték Krisztust kínjai, míg meghalt. Születése első pillanatától haláláig szenvedett és gyötrődött a zsoltáros szerint.

„Ifjúkorom óta szegény vagyok
És fájdalommal tele.” (Zs. 88, 16.)

és másutt:

„Mindennap ostort szenvedek.” (Zs. 72, 14),
mindennap, azaz egész életemen keresztül.

Azért feszítették föl, hogy tovább tart-
sanak kínjai. Azért volt oly kemény szen-
vedése, mert fölfeszítésével fájdalma meg-
hosszabbodott, halála késlekedett s így to-
vább tartott égő gyötrelme.

9. Láthatod hát, Krisztus arája, mily borzalmas és fájdalmas, mily kiterjedt és metsző volt szeretett Jegyessed, Jézus Krisztus szenvedése és halála. Mindezt ér-

ted viselte. Téged akart szeretetében lángra gyújtani. Csak azt kívánja, hogy tiszta szívedből, teljes lelkedből, minden erődből őt szeresd. Van-e szebb ennél? Az Úr a szolga alakját veszi magára szolgája üdvösségéért! Mi lelkesíthet jobban az üdvösségre az isteni igazságnál és engedelmeségnél? Hisz emiatt adta az Úr a halál eltűrésének példáját. Mi lelkesíthet jobban az Isten szeretetére, mintha Fiát látjuk, amint érdemünk nélkül, sőt sok gonoszágunkat sem tekintve, életét adja értünk (v. ö. Jn. 10, 15.)? Ez oly nagy kegyesség, hogy nagyobb, vonzóbbat, odaadóbbat nem is gondolhatunk. Ez a kegyesség annál nagyobb, minél súlyosabbat és gyalázatosabbat túrt és szenvedett értünk. „Isten tulajdon fiát sem kímélte, hanem odaadta értünk mindnyájunkért, — mikép ne ajándékozna vele együtt mindent nekünk?” (Róm. 9, 32.). Ezért kell őt szeretnünk és szeretettel nyomain járnunk.

10. Jaj azoknak, akik ennyi jószág látán hálátlanok! Jaj azoknak, akiknek lelkében nem hagyott nyomot Krisztus halála! „Nézd őt! Krisztus feje csókra hajol le hozzád! Ölelésre tárja karjait! Átszúrt

kézével adni akar. Megnyílt oldala a szeretetre. Az egész teste érted túri a kínokat“ — mondja Szent Bernát.

Jaj azoknak is, akik bűneikkel önmagukban ismét fölfeszítik Krisztust, és sebeinek fájdalmát még növelik (v. ö. Zsid. 6, 6. és Zs. 68, 27.).

De jaj azoknak is, akiknek szíve nem indul könnyekre, nem akar jó útra térni, nem akar erényesen élni, buzgalomra föllángolni ennyi vér, ily fölséges érték látán!

Krisztus keresztjének ezek az ellenségei jobban káromolják Krisztust, Isten Fiát, aki a mennyben, az Atya jobbján ül, mint valaha a zsidók a keresztenfüggő Jézussal tették. Ilyenekhez szól az Úr, ilyenekről panaszkodik Szent Bernát ajkával:

„Óh nézd, ember, érted mit szenvedek,
Nézd túrnek-e fájóbb gyötrelmeket,
Hozzád kiáltok, akiért epedek,
Büntető halálba csak Teérted megyek,
Óh nézd az átszűrő kegyetlen szögeket,
De e kínok, külsők csak mindezek,
Jobban hullatok én azért könnyeket,
Ha látom hálátlan kőkemény szívedet!...“

11. Ne légy hát hálátlan ily nagy kegyességgel szemben, mert méltatlanná le-

hatsz ily nagy jóságra. Hanem a megfeszített Jézus Krisztust tedd, mint pecsétet szívedre (Én. Éneke, 8, 6.). Mint lágy viaszba nyomott pecsétet vésd szívedbe Jegyessed és mondd a Prófétával:

„Szívem olyan lett testem belsejében,
Mint a megolvadt viasz.“ (Zs. 21, 15).

Helyezd hát őt, mint pecsétet karodra (8, 6. Énekek Éneke). Akkor mindig eszedbe jut, mit nem szabad tenned és soha ki nem fáradsz Jézus nevéért végzett munkádban. És mikor mindent elvégeztél, újból kezded, mintha semmit se tettél volna. És ha valami nyomasztó szomorúság, gyötrellem ér, vagy semmid sem sikerül, fuss a kereszten függő Jézushoz. Mélyedj ott a töviskorona, a vasszögek, a lándzsa szemléletébe. Nézd csak arcának, oldalának, lábának, kezének, egész testének véres sebeit. Jusson eszedbe, így szenvedett érted, aki érted tűrte ezt, mert oly nagyon szeretett. Hidd el, ha erre gondolsz, minden szomorúság öröme, minden nehézség könnyűre, minden visszatetsző kedvesre, a keserű édesre és élvezetesre változik. S akkor örömmel mondd Jóbbal:

„Amit azelőtt illetni sem akartam,
Nyomorúságomban az lett most ételem.“
(Jób, 6, 7).

Mintha csak azt mondanád: a lelkem letörő szenvedések Krisztus kínjainak káprázatában édesek és gyönyörűségesek nekem.

Egy újonnan a szerzetbe lépett egyén nagyon türelmetlen volt a szerzetesi fegyelem és az egyszerű ételek miatt. Egyszer, mikor már nagyon gyötrődött ezek miatt, a Kereszt elé térdelt s könnyesen panaszkodott a Rend elviselhetetlen gyötrelmei és szabályai miatt. Sírt az ételek és italok nyomorúságán. S egyszerre a Keresztrefeszített oldalából ömlött a vér. És mikor emez hangosan siránkozott, megszólalt a kereszten függő Krisztus. Kérte, valahányszor durvának, keserűnek, ehetetlennek találja az ételét, vagy italát, izesítse meg Krisztus vérével . . .

A HEVÜLŐ ISTENSZERETET.

1. Eddig erényről erényre vezettelek s így lassankint mindig előbbre jutottál.

5 Szent Bonaventúra : A tökéletesség kis tükre.

Most minden erény magváról, a tökéletes életre biztosító szeretetről hallasz. Az önmegtagadás, az előbbrehaladás a kegyelmi életben, a legmagasabb tökéletességi fokra tökéletesebb eszköz a szeretetnél el sem képzelhető. „A szeretet az erények élete s a bűnök halála“ — mondja Prosper. Amint a tűzön elolvad a viasz, úgy vesznek el a bűnök a szeretet előtt (v. ö. Zs. 67, 3.). A szeretet poklot záró, eget nyitó hatalom. Egyedül ez biztat az üdvösségre, egyedül ez tesz Isten előtt kedvessé. Oly fönséges erény ez, hogy egyedül ez az „Erény.“ Akinek van szeretete, kincse van, az gazdag és boldog. Nélküle nyomorult koldús és szegény mindenki. „Ha szeretetem nincs, semmi vagyok!“ (I. Kor. 13, 2.) Ehhez azt mondják a Szentírás magyarázói: „Nézd, mily értékes a szeretet! Ha megvan, mindenünk van, ha hiányzik, hiába minden más! Akinek ez megvan, azé a Szentlélek.“ „Ha az erény szent életre vezet, akkor mást, mint Isten szerelmét, nem mondanék erénynek“ — mondja Szent Ágoston. Ezért kell vizsgálnunk különösen a szeretetet. De nem akármilyen szeretetet, ha-

nem az Istenszeretetet s az Istenért felebarátunkat tisztelő felebaráti szeretet.

2. Hogyan kell szeretned Teremtődet? Megfelel erre Jegyessed az Evangéliumban: „Szeresd Uradat Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből és teljes elmédből.“ (Mt. 22, 37.).

Milyen szeretetet kíván tőled Jézus? Szerelmesed egész szíved akarja, egész lelked, egész elméd akarja. Nem enged részt senkinek sem szívedből, sem lelkedből, sem elmédből. Mit kell tehát tenned, hogy szerelmesed teljes szívvel szeresd? Halld, hogyan tanít Aranyszájú Szent János, Egyházunk Tanítója és Atyja: „Teljes szívedből szereted Istent, ha szíved semmi más-hoz nem vonzódik annyira, mint Istenhez. Ha nem gyönyörködsz jobban a világban, a tiszteletadásban, ha nem ragaszkodsz rokonságodhoz jobban Istennél. Ha azonban lefoglalta valami ezek közül szíved, már nem szeretsz teljes szívedből.“ Kérlek, Krisztus szolgálóleánya, ne vezettesd magad félre a szeretetben. Ha valamit szeretsz, már nem szeretsz egész szívedből. Ezért mondja Szent Ágoston Egyházatya: „Uram, nem szeret igazán téged az, aki

mást is szeret.“ Ha olyasmit szeretsz, amivel nem jutsz előbbre Isten szeretetében, már nem szeretsz egész szívedből. Ha olyat szeretsz, ami miatt el kell hanyagolnod kötelességeid, már nem szeretsz teljes szívedből. Szeresd Istenedet teljes szívedből.

3. Nemcsak egész szívvel, de egész lélekkel kell szeretned az Úr Jézus Krisztust. Hogyan? Hallod a Téged tanító Szent Ágostont: „Egész lélekkel akkor szereted Istent, ha egész akarattal ellenkezés nélkül szereted.“

Teljes lelkedből szereted, ha nem azt akarod, amit te, vagy a világ, vagy a test tanácsol, hanem amiről tudod, hogy Isten akarja, s te azt ellenkezés nélkül készséges örömmel megteszed. Teljes lelkedből szereted Istenedet, ha Jézus szerelméért, ha a szükség úgy kívánja, lelkedet a halálig fölláldozod. Szeresd tehát Uradat Istenedet teljes lelkedből. Akaratod mindenben az isteni akarat szerint irányítsd!

4. Nemcsak teljes szívedből, nemcsak teljes lelkedből, de teljes elmédből is szeretned kell Jegyesed, a te Úr Jézusod. Mikor szereted teljes elmédből? Halld ismét Szent Ágostont: „Teljes elménkből

szeretjük az Istent, ha soha el nem feledkezünk róla, mert mindig emléünkben él.“

KITARTÁS A VÉGSŐKIG!

1. Van, aki az erényeket sorra gyakorolta. Azonban míg minden erény koronája: a végső állhatatosság nincs a kezében, Isten színe előtt nem dicsőülhet meg. Halandó, ha még oly tökéletes is, nem lehet dicséretreméltó, míg a megkezdett jót jól be nem fejezte. Az állhatatosság a végcél. „Az erényekre pontot tesz, az érdem anyja, a jutalom közbenjárója.“ (Szent Bernát) „Vedd el az állhatatosságot, sem a hódolat, sem a kegyesség kegyelmet, sem a rendíthetetlen lelkület dicséretet nem érdemel“ — mondja Szent Bernát.

A türelmes, alázatos, áhítatos, kemény, Istenszerető szerzetes mind szép. De mit ér az erényesség állhatatosság nélkül? Mert a pályán minden erény fut, mégis csak a kitartó állhatatosság nyeri el a jutalmat! Mert nem az, aki elkezd, hanem aki mindvégig állhatatos marad, az üdvö-

zül (v. ö. I. Kor. 9, 24. és Mt. 10, 22.). Azért mondja Aranyszájú Szent János: „Mit ér a virágzó s aztán később elsorvadó mag?“ — s ezzel azt mondja: lényegében semmit!

2. Krisztus kedvelt virága, gyüjtöttél már jó néhány erényt. Légy bennük állhatatos, gyűjts még többet. Harcold halálig Krisztus küzdelmét. S majd ha életed utolsó napja és pillanata elérkezik, munkád jutalmául elnyered a dicsőség s a tisztelet koronáját. Ezért szól így hozzád szeretett Jézusod a Jelenések Könyvében: „Légy hű mindhalálig s neked adom az élet koronáját.“ Ez a korona az örök élet jutalma. Ennek elnyerésére minden kereszténynek lángolóan kell vágyódnia. Nagyságát senki sem tudja átgondolni. Sokaságát ki tudja elszámlálni.“ Hosszantartó örökkévalóságát ki érti meg?

Erre hív téged Jegyessed:

„Jöjj a Libanonról, mátkám!
Jöjj a Libanonról, jöjj!“ (Én. 4, 8).

Kelj föl, Isten kedvese, Úr Jézus jegyese, az örök Király galambja, jöjj, siess az Isten Fia mennyegzőjére! Vár már a mennyei udvar. Már minden elkészült Neked!

3. Készen vár a szépséges kínálgató szolgálatodra. Vár a gyönyörúséges és mindenek fölött értékes eledel üdülésedre. Vár a baráti és meghitt együttes örömdre.

Kelj hát föl és siess a mennyegzőre. Vár a szépséges kínálgató: az angyali sereg, sőt az örök Isten Fia, mint maga mondja: „Bizony mondom nektek, hogy felövezvén magát, asztalhoz ülteti őket, és odaáll szolgálni nekik.“ (Luk. 12, 37.).

Ó mily nagy lesz akkor a dicsősége a szegényeknek és kigúnyoltaknak! Isten Fia szolgál majd nekik s vele az egész mennyei sereg sokasága!

4. Ott lesz majd a drága és gyönyörúséges eledel mindnyájunk fölüdítésére. Maga Isten Fia teríti meg az asztalt, mint Evangéliumában mondja: „Azért én is rendelem nektek, miként Atyám országot rendelt nekem, hogy egyetek és igyatok asztalomnál az én országomban.“ (Lk. 22, 29—30.). Ó mily édes és kellemes az az eledel, amit Isten jóságában készített a szegényeknek. Ó mily boldogság az égi kenyér élvezése. A Szűz kohójának a Szentlélek tüzével teremtett kenyere. „Aki ebből a kenyérből eszik, örökké él“ (Jn. 6,

52.). Ilyen kenyérrel táplálja választottait asztalánál az égi Király:

„Népedet angyalok eledelével tápláltad,
És fáradság nélkül készült kenyeret adtál
nekik az égből,
Melyben minden gyönyörűség megvolt és
minden íz édessége.“ (Bölcs. 16, 20).

És ez a kenyér mindenkinek megfelelő volt. Ime ilyen az isteni asztal lakomája!

5. Ott vár majd a baráti és meghitt együttes örömdre. Ott lesz majd Jézus az Atyával és Szentlélekkel. Ott lesz Mária a lilimos szűzek seregével. Az Apostolokat, Vértanúkat, Hitvallókat látod majd az egész mennyei sereggel! Mily szerencsétlen, aki ily előkelő sereghez nem tartozhat. Meghalt annak a vágyódása, aki nem kíván ily sereghez tartozni!

6. De te, ó Krisztus kedvelt mennyaszszonya, tudom, mennyire vágyódsz Krisztus után. Minden erőddel az örök Király társaságába akarsz tartozni s öleléseire vársz.

És most gyullaszd föl szíved-lelked, nyisd meg értelmed minden erődből, gondolkozzál ezek fölött.

Mily jók, mily gyönyörűségesekek az

egy-kellemes dolgok! Gondold hát el, mily részegítő az a jó, aki minden jó forrása. Mily jó a teremtett élet! Mennél jobb az, aki azt teremtette. Mily jó az üdvösség, ami a miénk, hát még, aki maga az Üdvösség! Akié ez a jó, mit törődik majd azzal, mi az övé s mi nem. Amit akar, övé lesz, amit nem akar, nem lesz az övé. Ott majd lesznek testi-lelki javak. Szem-nem-látta, fül-nem-hallotta, sem az ember szíve meg nem tapasztalta (I. Kor. 2, 9.). Miért imbolyogsz ide-oda lelked és tested javának hajkurászásában? Szeresd az Egy-Jót, akiben megvan minden Jó s ez elég. Vágyódj az egyszerű Jó után, mert Ő a Minden-Jó s nyugodt leszel.

7. Ott lesz, amit szeretsz, Tisztelendő Anya, ott lesz, ami után sóvárogsz, Isten Arája! Mi az, amit szeretsz, mi az, ami után sóvárogsz? ...

Szereted a szépséget? „Az igazak tündökölnék majd, mint a nap“. (v. ö. Bölcs. 5, 16.).

Vágyódsz a hiánytalan, hosszú életre? Ott lesz majd a hiánytalan halhatatlanság, mert örökké élnek majd az igazak s örök az igazak üdvössége. (Zs. 36, 39.).

Szeretnél bővelkedni? Ott majd bővelkednek az igazak, mikor megjelenik Isten dicsősége (v. ö. Zs. 16, 15.).

Örülnél, ha elfogna a mámor? Ott majd háza dús javaitól mindenki megrészegül (v. ö. Zs. 35, 9.).

Gyönyörködted a zene? Ott majd az Angyalok kórusa Istennek zeng szüntelen dicséretet!

Baráti sziveket szeretnél? Ott a szentek jobban szeretik Istent, mint önmagukat és egymást úgy szeretik, mint önmagukat s Isten jobban szereti őket, mint ők önmagukat.

Áhítod a békességet? Ott majd azoknak csak egy akarata lesz, mert nem lesz más akarat Isten akaratán kívül.

Gazdagságot, megtiszteltetést akarsz? Isten derék és hű szolgálóira és szolgálóira hűségükért majd sokat bíz, sőt Isten fiainak és leányainak hívják őket és azok is lesznek. Ahol Isten lesz, ők is ott lesznek. Istennek az örökösei, Krisztusnak pedig társörökösei. (v. ö. Mt. 25, 21—23; Mt. 5, 9; Jn. 12, 26; Rm. 8, 17.).

8. Milyen és mekkora az öröm ott, ahol ilyen és ekkora a Jó? Valóban, Úr Jézus,

szem nem látta, fül nem hallotta, sem az ember szíve meg nem tapasztalta ebben az életben, mennyire szeretnek majd Szentjeid s mennyire örülnek majd neked abban a boldog életben. (A hatodik s a hetedik, valamint a nyolcadik pont eddig Szent Anzelm: „Proslogium“-a nyomán.).

Amennyire itt szeretjük Istent, annyira örülünk majd ott az Istennek. Itt szeresd hát nagyon az Istent, hogy ott nagyon örülhess. Itt növekedjék benned Isten szerelme, hogy ott egészen birtokolhasd Isten örömét. Eszed róla gondolkodjék, nyelved róla beszéljen, szíved őt szeresse, szád őt hirdesse, lelked utána sóvárogjon, tested őt szomjazza, egész lényed azt várja, míg Istened örömébe juthatsz, míg Jegyesed megölelhet s eljuthatsz boldogságot adó szerelmes Jegyesedhez, ki él az Atyával és Szentlélekkel s uralkodik, mint Egy-Isten a századok századain át. Amen.

II.

Az életszentség művészete

De regimine animae.

1. Mindenekelőtt, én lelkem, a fölötté jóságos Istenről megindultan, áhítatosan és igen szentül kell gondolkodnod.

Ezt pedig rendíthetlen hittel, szemlélődő lélekkel és ráfeledkező, csodálkozó rádöbbenéssel éred el.

2. Megindultan gondolkodsz a jóságos Istenről, ha hiszed a semmiből mindent teremtő és mindenről gondviselő végtelen Hatalmat. Megindultan gondolkodsz róla, ha hiszel a mindent kormányzó és mindent elrendező végnélküli Bölcseségben; ha hiszel a mindent megítélő és megjutalmazó határtalan Igazságosságban.

Ha mindezt öntudatos, imás és biztos meggyőződéssel hiszed, csodálsz és magasztalod, akkor igazán elmondhatod a próféta szót önmagadból kitekintő, de újból a magad kicsinységére visszanező megrendüléssel:

„Ujjonganak Juda leányai
Ítéleteiden, Uram,
Mert te vagy, Uram, a legfölségesebb az
egész földön,
Messze magasan állsz minden Isten fö-
lött.“
(Zs. 96, 8).

Áhítatosan gondolkodsz róla, ha soha nem szűnő irgalmát bámuló szeretettel áldod. Emberségünk nyomorúságainak föl-vételével Ő lett a megtestesült Jóság. Csupa seb volt a kereszthalál gyötrelmében. Előkelően bőkezű a Szentlélek nekünk-ajándékozásával, Szentségeinek rendelésével. De különösen semmire sem tekint pazar jósága, amikor az Oltár Szentségében velünk egyesül. Ezért énekled a Zsoltárossal:

„Jó az Úr mindenkihez
És könyörületes minden teremtményé-
hez.“
(Zs. 144, 9.)

Szentséges a jóságos Úrról gondolatvilágod, ha rádöbbsz kimondhatatlan szentségére s csodálkozva dicséred Őt a Szeráfokkal „Szent, Szent, Szent“ imáddal.

Az első „szent“ énekeddel azt hirdeted, hogy Ő önmagában oly fölséges és szeplőtelen Szentség, hogy lehetetlen részéről másnak, mint szentnek az elfogadása és akarása.

A második „Szent“ éneked a Szentség tökéletes kedvelését jelenti másokban. Ezzel belátod annak lehetetlenségét, hogy az

életszentségre komolyan törekvőknek ne adná meg a kegyelem ajándékait, vagy megtagadná a dicsőség jutalmát.

A harmadik „Szent“ éneked a Szent-séggel szembenálló kiáltó ellenszenvét hirdeti. Lehetetlen, hogy a bűnt el ne vesse, vagy a büntetlent elfeledje.

Ha mindezt így hiszed, akkor Mózes-sel elénekelheted:

„Hűséges az Isten, hamisság nincs benne, Igaz Ő és őszinte.“ (Móz. V. 32, 4).

3. Ezután fordítsd lelki szemed Isten törvényére. Ez azt parancsolja neked, hogy a Legfölségesebbel szemben alázatos legyen a szíved, a Leggyöngédebbel szemben legyen a szíved áhítatos s a Legszentebbel szemben töretlen szíved legyen.

Alázatos a szíved a Fölséges előtt, ha bensődben a mély tisztelet, tetteidben az engedelmesség, viselkedésedben és szavaidban a tartózkodás nyilvánul meg. Így az Apostol parancsa és tanítása szerint mindent Isten nagyobb dicsőségére teszel. (I. Kor. 10, 31.).

A Leggyöngédebbel szemben áhítatos a szíved, ha forró imával tudsz könyörögni

6 Szent Bonaventúra: A tökéletesség kis tükre.

Hozzá. A megtapasztalt lelki édességekkel és soha nem lankadó buzgósággal lelked Istenhez állandóan

„feljő a pusztából,
Mintha füstoszlop lenne.
Illatozva mirrhától, tömjéntől...“

(Én. 3, 6).

Szentséges Jegyessednek töretlen ép szívet adj. De ne uralkodjék benned a testi gyönyör érzése, együttérzése vagy megérzése. Ne legyen benned a belső, bűnös vágy, mert csak anélkül lehetsz szeplőtelen a Zsoltáros szavai szerint:

„Szívem szeplőtelen legyen rendeleteid szerint,

Hogy meg ne szégyenüljek.“ (Zs. 118, 80).

4. Gondolkodj azután mélyebben és nézz utána, megtartottad-e ezeket ifjúságod óta. Ha lelkiismereted igent felel, ne magadnak, hanem Isten ajándékának tudd be ezt, és adj ezért hálát Neki. Ha valamegyikben, vagy talán többen, vagy talán mindegyikben súlyosan vagy bocsánatosan bűnösnek érzed magad, szüntelen sóhajokkal minél hamarabb engesztelődj ki Istennel. És ha azt talárod, hogy gyöngeséged, vagy tudatlanságod, sőt talán biztos belátásod is többször, vagy néhányszor a

földre tepert, erényre törekvő lélekkel szívből énekeld a bűnbánó Dávid dalát:

„Én a csapásokat készséggel fogadom,
Fájdalmam mindenkor előtted vagyom.“
(Zs. 37, 18).

5. Ez a lelki fájdalmad két kísérelővel járjon: félelmed Isten ítéletétől és sóvárgó benső izzásod. Ez a kettő, amellyel lelked megtisztul és Isten előtt kedvessé lesz. Félelmed az alázatos szívet, izzó sóvárgásod áhítatot, bünt-siratásod pedig mindent újra épít.

Félj tehát Isten ítéletétől: örvénylő mélység az.

Legyen félelmed erős: nehogy unott bűnbánatoddal Isten megunjon téged.

Félj még erősebben, hogy aztán Istent soha többé meg ne sértsd.

Rettegve félj, nehogy örökre elszakadj Tőle. Ha őszinte bűnbánatoddal ki nem érdemled a végső kegyelmet, örökre elveszted a világosságot, folytonos lángod majd sohasem alszik ki és férged meg nem hal. Azért kérd a Prófétával:

„Szegezd át félelmeddel testemet,
Hogy ítéletedtől remegjek.“ (Zs. 118, 120).

6. Tégy eleget és sirasd meg elkövetett bűneid.

Sirasd meg hevesen a neked jutott isteni javakat, amelyeket megsemmisítettél.

Még jobban sirasd meg az érted született és megfeszített Krisztusod arculcsapását.

De különösen azt sirasd meg, hogy semmibe sem vetted az Istent. Törvényeinek áthágásával Fölségét elmellőzted, az igazságot megtagadtad, a jóságot megsértetted. Meggyaláztad az egész természetet, sőt elcsúfítottad és fölforgattad azt. A természet Istenért szolgál neked; te visszaéltél vele. Isten parancsaival, törvényeivel, végzéseivel mit sem törődtél. A Szentírást, igazságosságát, irgalmát, kegyelmi leereszkedését és az újból megígért jutalmakat figyelembe sem vetted. Ha mindezen elgondolkodsz:“

„ölts gyászt, mint az egyetlen gyermekért...“

Folyjon, mint a patak könnyed
Éjjel-nappal,
Ne engedj magadnak nyugalmat,
És ne pihenjen szemed bogara.“

(Jer. 6, 26., ill. Siralm. 2, 1).

7. De sóvárogj azért a kegyelmi kincsekért is.

Izzó, isteni szeretettel emelkedj föl hozzá. Mily türelmesen megtűrt vétkeidben, mily sokáig várt reád! Irgalmában töredelemre indított, és megbocsátott. Aztán kegyelemkincseivel elhalmozott és megígérte számodra a koronát. Mindezért csak egyet adj Neki: — vagy inkább te csak ezt kérd Tőle, hogy aztán ismét visszaadd neki — a töredelmes, alázatos szív, a bűnbánó lélek áldozatát. Ezt pedig a keserű szívtörődöttség, a teljes bűnmegvallás s a megérdemelt elégtétel által éred el.

Áhítozd Isten tetszését egész bensőddel.

Ehhez azonban szükséges a Szentlélek gazdag belédáradása.

Még jobban áhítozd, hogy Istenhez hasonulj.

De ezt csak a megfeszített Krisztus tökéletes követésével éred el.

Teljes erőddel kívánd Isten benső megélését.

Ezt pedig majd az örök Atya meglátása adja meg neked.

Azért buzgón imádkozz a Prófétával:

„Szomjazza lelkem az erős, élő Istent,
Mikor jutok oda, hogy az Isten színe
előtt megjelenjem?“ (Zs. 41, 3).

8. De szükséges, hogy bensődben mindig ápolj ezt az izzó sóvárgást, a bűnbánat és félelem szellemét.

Ezért minden úton-módon külsőleg is gyakorolnod kell magad a szerénységben, az egyenességben és áhítatos lelkiületben az Apostol útmutatása szerint: „tagadd meg az istentelenséget és a világi vágyakat s élj józanul, igaz módon és jámborul e világon.“ (Tit. 2, 12.).

Gyakorold tehát magad az állandó szerénységben, hogy az Apostol tanítása szerint szerénységed ismeretes legyen mindenki előtt. (Fil. 4, 5.).

Gyakorold magad az egyszerűség szerénységében.

Semmiben se túlozz: se ételben, se ruhában, se alvásban, se virrasztásban, se pihenésben, se munkában.

Gyakorold magad az önuralom szerénységében. Mérsékeld magad a csendben és beszédben, szomorúságban és örömben, könnyedségben és fegyelmezettségben. Mindezt úgy, amint a körülmény és a józan ész kívánja.

Gyakorold magad az előkelő szerénységben. Jellemezzén cselekvéseid, érzel-

meid, tulajdonságaid és szokásaid, külsőd és belsőd fékentartása, rendezettsége és összeszedettsége. Mindezekben a lelki előkelőség és a szerzetesi fegyelem mondja meg neked, hogyan kell cselekedned. Akkor majd méltán azok között leszel, akikről az Apostol így beszél: „Minden tisztességesen és rendben történjék köztetek.“ (I. Kir. 14, 40.).

9. Gyakorold magad az egyenességben is. Csak így vonatkozhat rád a próféta szó:

„A hűségért, a szelídségért s az igazságért
Vezessen téged csodálatosan jobbkezed.“
(Zs. 44, 5).

A tökéletes egyenességet gyakorold. Ezt akkor teszed, ha Isten dicsőségéért lán-gol a buzgalmad, ha megtartod Isten törvényét és hön óhajtod testvéreid üdvösségét.

A fegyelmezett egyenességet előljá-róiddal szemben engedelmességgel, testvé-reiddel szemben közvetlenségeddel, alatt-valóiddal szemben a féltő éberséggel mutatod ki.

10. Gyakorold végül az áhítatos lelkületet, mert az Apostol szerint: „A jámborság mindenre hasznos, mert bírja a jelen és a jövő élet ígértét.“ (I. Tm. 4, 7.).

Az áhítatos lelkületedet ápolod magadban, ha napi imád összeszedetten, buzgón és tisztelettel végzed.

Fölkeltheted áhítatod bűneid meggyónása és megsiratása által, és ha jelen vagy naponkint a szentmisén és a legszentebb Oltáriszentségget gyakran magadhoz veszed.

Áhítatod és buzgóságod testvéreid üdvösségéért majd a gyakori imában, majd a jól megtalált intésekben, majd ismét jó-raserkentő, példaadásokban nyilvánul meg. Azért, aki téged hall, azt mondja: jöjj. Itt azonban okos légy, nehogy a magad üdvének kárát valljad.

Mindezeket úgy hiszem, akkor való-síthatod meg legjobban, ha emlékezetedbe vésed a Keresztrefeszített emlékét. Így Szerelmesed, mint illatozó mirrha (v. ö. Én. 1, 12.) mindig szíveden pihen.

Ezt adja meg neked Az, aki mind-örökké áldott. Amen.

TARTALOM:

Bevezető	— — — — —	Oldal
		5

I. A lelkiélet iskolája.

Előszó	— — — — —	11
Az igazi Önismeret	— — — — —	13
A valódi alázat	— — — — —	19
A tökéletes szegénység	— — — — —	29
A csend és hallgatás szeretete	— — — — —	38
Az imádságos élet	— — — — —	44
A szenvedő Krisztus	— — — — —	54
A hevülő Istenszeretet	— — — — —	65
Kitartás a végsőkig	— — — — —	69

II. Az életszentség művészete.

Hogyan gondolkozunk Istenről	— — —	79
Isten törvénye	— — —	81
Féld az Urat	— — —	83
A kegyelem kincse	— — —	85
Egyenes lelkület	— — —	87

Képzetrón
Nyomda
Vác